

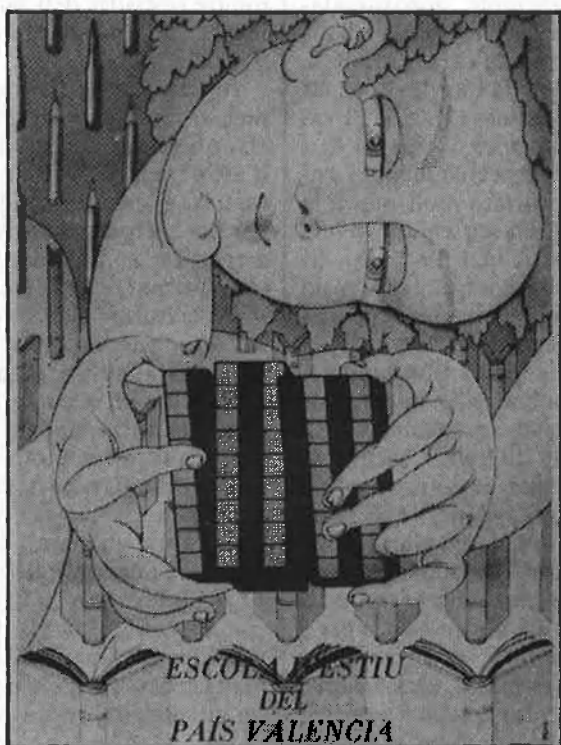

Un espai de reflexió

/ Jordi Vicent

Escola d'estiu, 10 anys

Des del 75, l'Escola d'Estiu pretén de convertir-se en el marc de discussió pedagògica que possibilita canvis en l'ensenyament. Amb una història accidentada i uns resultats vàlids —on encara cal caminar molt— enguany els ensenyants tornen a ser alumnes.

L'Escola d'Estiu del País Valencià compleix deu anys. La continuïtat d'aquest intent de renovació pedagògica ha quedat clar, juliol rere juliol, gràcies a bona cosa d'entusiasme, de voluntarisme i d'esforç. És un bon moment perquè tots el qui ho han fet possible se'n congratulen i també perquè reflexionen sobre els objectius assolits i sobre els molts que no ho han estat encara.

Les primeres escoles d'estiu es realitzaren a Catalunya, a partir de 1914, gràcies a una fecunda tradició renovadora que venia de l'escola moderna de Ferrer i Guàrdia i de la Institución Libre de Ensen-

za, i gràcies també a l'ampli suport oferit per la Mancomunitat de Catalunya. Tota aquesta activitat influiria en els mestres valencians més desperts i va quallar en l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana, sota la iniciativa de Carles Salvador, que realitzaria una molt estimable tasca de renovació: ensenyament del català, aplicació a l'escola de les idees de Freinet, publicacions, colònies, etc.

Tant Carles Salvador com Enric Soler i Godes assistiren a l'Escola d'Estiu de la Generalitat de Catalunya, durant la Segona República. La guerra acabaria amb aquestes experiències i la postguerra convertiria les nostres escoles en contundents difusores del *marketing* del poder triomfador. Fins el 1965 no s'inicia a Catalunya una nova escola d'estiu, organitzada pel col·lectiu de Rosa Sensat. A partir d'ací, i amb les dificultats que cal suposar, el fenomen aniria consolidant-se i guanyant en consistència i efectivitat. El nombre de professors valencians participants aniria en augment i allí no aprendrien sols tècniques pedagògiques, sinó també un model i un objectiu.

El desenvolupament d'aquest model a València ensopegaria amb una poderosa sèrie de dificultats. Les institucions del moment no eren les menors. El moviment estudiantil era llavors una font de maldecaps considerable per al poder constituït, i d'un moviment de renovació d'ensenyants no calia esperar més bondat. No és estrany, per tant, que quan un grup de mestres pertanyents a ACIES (Asociación Española para la Correspondencia y la Imprenta en la Escuela) intentaren organitzar-ne una, l'any

1975, el governador Oltra Moltó (Ultra-multa li deien) els en denegàs el permís tres dies abans de l'obertura dels cursos.

Seria l'any següent, ja mort Franco, quan s'iniciaria per fi la I Escola d'Estiu del País Valencià. El dia 1 de juliol de 1976, i dins el marc del Congrés de Cultura Catalana. Els

/ Jesús Giscar

Estudi dels mètodes didàctics

temps anaven rebolicats, i l'escola es convertí en un lloc de debats i confluència política. S'hi discutiren, a part els temes estrictament professionals, qüestions com ara les formes de gestió democràtica a les escoles, l'estatut d'autonomia, el controvertit tema dels sindicats; tot això en els seminaris.

Als corredors del col·legi dels Jesuïtes de València les converses giraven sobre reforma i ruptura, acràcia, marxisme i qüestió nacional. L'escola d'estiu va pretendre, des d'un principi, renovar l'ensenyament i arrelar-lo al medi, a la

nostra societat, però llavors aquesta també havia de ser renovada.

L'escola va ser, en els primers anys, el producte d'un voluntarisme desenfrenat: professors que treballaven debades o cobrant només el viatge, una infraestructura mínima, etc.

La discussió arribava a la mateixa organització, on militants del PC, com Olga Quinones i Mercedes Madrid; del PSAN, com Maria Conca i Adela Costa, i del sindicat STE del PV, com Baltasar Vives, Honorat Ros, Rosa Serrano o Carme Miquel, formaven el gros d'una barreja, no sempre plàcida, però capaç, almenys, de continuar el projecte.

A partir de la III Escola d'Estiu, les eleccions, el desencant i les complexes vicissituds de la transició anirien aigualint l'entusiasme inicial. Si la voluntarietat sempre fou necessària, el debat polític va anar sent substituït per l'exigència d'una major qualitat de l'ensenyament i, per tant, de més cobertura legal i més suport de les institucions. A poc a poc, van anar aconseguint-se petites subvencions: de les diputacions de València i Alacant, diversos ajuntaments, Acció Cultural, etc. L'ICE concediria titulació a alguns cursos a partir de la VII Escola... tot plegat, bastant insuficient.

De 1980 al 1982 haurien de suportar, a més, les ambigüitats del Consell d'UCD, quan no les escames declarades d'Amparo Cabanes, consellera de Cultura. La crítica a l'inoportant Decret de Bilingüisme i a l'Estatut de Centres definiria l'actitud de l'Escola d'Estiu en aquests anys confusos. Al mateix temps, les escoles s'estenien a les comarques, seguint el model català. Pri-

X Escola: ampliació de les activitats extradocents

/ Jesús Giscar

merament, a Dénia (IV), després, Castelló (VII). A la VIII, Dénia seria substituïda per Elx; més tard, s'hi incorporarien Sogorb (IX) i Oliva (X).

A partir de la VII Escola d'Estiu s'entra en una nova fase més calmada, amb més ajut institucional i una certa disminució del caràcter reivindicatiu inicial. És difícil mesurar-ho, no obstant això... A la III Escola, per exemple, aproximadament un 74 % dels cursos es feren en català, un 8 % en castellà i un 18 % en els dos idiomes (?), a la VI varia un poc: 62 %, 34 % i 4 % respectivament, i encara variarà molt més a la X: 32 % en català, 49 % en castellà i 19 % en els dos idiomes. La distensió porta, ja es veu, curioses conseqüències.

Enguany, fita commemorativa, s'ha intentat de donar-li un caràcter una mica diferent: recuperar un espai de reflexió sobre l'escola i el mestre. S'hi ha mantingut, és clar, la varietat de les matèries, però reforçant els seminaris d'estiu i obrint espais per a activitats extradocents: conferències, exposicions, etc. S'ha previst l'actuació d'*Studium Musicae*, Cà-

nem, Al Tall, la Coral de la Banda de Vinalesa; s'ha editat una revista: *Renovació pedagògica*, que pretén de ser un espai per a la reflexió crítica i rigorosa, davant els problemes de l'educació al País Valencià. S'intenta realitzar un congrés de renovació pedagògica, per tal d'organitzar-se a nivell federal, com ha fet el mateix moviment a Catalunya; després, promoure trobades dels moviments de tots els Països Catalans.

Al cap i a la fi, i amb més o menys radicalitat, els objectius de l'Escola d'estiu segueixen sent els mateixos: estudiar i divulgar uns mètodes didàctics i arrelar-se a (i ajudar a transformar) la realitat socio-cultural del medi. Els problemes tampoc no han canviat massa: la manca de mitjans, el migrat suport institucional que els obliga a recórrer a tota mena de recursos per subsistir, etc.

De tota manera, com des de fa deu anys, del 3 al 12 de juliol, ara a València, Castelló, Sogorb, Oliva i Elx, amb més de 2.000 matriculats, l'Escola d'Estiu intenta ensenyar a ensenyar.